

- Er loopt een pilot waarbij de functies van een nieuwe niet-verpleegkundige 112 Centralist Ambulancezorg en een Coördinerend Verpleegkundig Centralist worden geïntroduceerd, naast de huidige verpleegkundig specialist. Deze pilot is 1 oktober j.l. gestart en loopt tot 1 juni 2024.

2b. Schaarste in personele capaciteit

Het verwachte personeelstekort voor het hele zorg en welzijn domein blijft de komende tien jaar onverminderd groot.¹ Op dit moment werkt in Nederland ongeveer een op de zes werknemers in zorg en welzijn. Duidelijk is dat als we niets doen, de tekorten op de arbeidsmarkt in de zorg – evenals in andere sectoren – de komende jaren alleen maar groter zullen worden. Uit een analyse van de WRR volgt dat bij ongewijzigd beleid in 2030 1 op de 5 werknemers in de zorg zou moeten werken om aan de stijgende zorgvraag te kunnen voldoen.² In 2040 zou al 1 op de 4 in de zorg moeten werken. Zoals in de brief van 20 januari 2022 aangegeven is het huidige geraamde tekort voor 2022 circa 49 duizend personen. Het geraamde tekort in 2031 is 135.000 personen.³ Op de lange termijn zorgen de beperkte toename van het arbeidsaanbod en een stijging van het zorggebruik door vergrijzing voor een toename van het tekort.

Het is lastig om de exacte tekorten per beroepsgroep aan te geven. De vacaturegraad kan een goede indicator zijn van de krapte op de arbeidsmarkt per beroepsgroep, hoewel daarbij wel de kanttekening moet worden gemaakt dat er verschillende redenen kunnen zijn om een vacature wel of niet uit te zetten. Er kan bijvoorbeeld geen budget zijn om mensen aan te stellen waardoor er wel vraag is naar personeel, maar deze niet wordt geuit in vacatures.

Tabel 5. Vacaturegraad (%) in zorg en welzijn (smal) en specifieke domeinen, 4^e kwartaal van elk jaar⁴

	2018	2019	2020	2021
Vacaturegraad zorg en welzijn (smal)⁵	2,5	2,7	2,6	3,7
Universitair medische centra	1,9	1,9	2,6	2,9
Ziekenhuizen en overige med. Spec. Zorg	1,9	2,1	1,6	2,5
Geestelijke gezondheidszorg	4,5	5,6	4,8	6,6
Huisartsen en gezondheidscentra	1,3	1,9	0,8	3,4
Overige zorg en welzijn	3,1	3,1	3,7	4,3
Verpleging, verzorging en thuiszorg	2,4	2,6	2,7	3,6

Uit bovenstaande tabel blijkt dat in alle aangegeven domeinen er een stijging te zien is in de vacaturegraad tussen 2018 en 2021.⁶ Er is dus de afgelopen jaren een grote(re) vraag gekomen naar zorgmedewerkers. Een vacaturegraad van meer dan 2% duidt op onvervulde vraag volgens het Capaciteitsorgaan.⁷

¹ Kamerstukken II, 2021/22, 29 282, nr. 451.

² Kamerstukken II, 2021/22, 29 282, nr. 462.

³ Kamerstukken II, 2021/22, 29 282, nr. 451.

⁴ CBS Statline AZW, "Vacatures; ontstaan, openstaand, vacaturegraad", 2022.

<https://azwstatline.cbs.nl/#/AZW/nl/dataset/24136NED/table?ts=1656333116845>

⁵ Het domein zorg en welzijn (smal) is de totale arbeidsmarkt in zorg en welzijn zonder de kinderopvang.

⁶ De vacaturegraad is het gemiddelde aantal maandelijks vacatures per 100 werkzame artsen.

⁷ Capaciteitsorgaan, "Arbeidsmarktmonitor", 2020 2^e halfjaar. Zie tabje Groot, Middel, Klein, regel 6:

Van sommige beroepsgroepen is gespecificeerde data beschikbaar, zoals in de twee tabellen hieronder is te zien.

Tabel 6. Vacaturegraad (%)** verpleegkundigen⁸

	2016	2018	2020
Ambulanceverpleegkundige	Niet bekend	5,6	7,5
SEH-verpleegkundige	4,3	9,1	6,9
Obstetriverpleegkundige	2,3	4,4	4,9

Tabel 7. Vacaturegraad (%)** artsen⁹

	2019-1e halfjaar	2019-2e halfjaar	2020-1e halfjaar	2020-2e halfjaar
SEH-arts	7,28	6,91	5,86	5,97
Gynaecoloog	4,98	4,56	3,38	4,31
Psychiater	8,31	10,1	8,96	9,85
Huisarts	0,47	0,42	0,48	0,53

In de Arbeidsmonitor lijkt er een laag vacaturepercentage voor huisartsen te zijn, maar het Capaciteitsorgaan geeft aan dat dat beeld vertekend lijkt te zijn: veel vacatures worden niet gepubliceerd. Het Capaciteitsorgaan gaat bij hun capaciteitsramingen uit van een onvervulde vraag naar huisartsen van 3% tot 5%.¹⁰

2c. Personeel in de zorg ervaart hoge werkdruk

Een groot deel van de zorgmedewerkers ervaart ook te hoge werkdruk en ervaart een toegenomen werkdruk, zoals te zien is in onderstaande tabel.

Tabel 8. Ervaren werkdruk en ontwikkeling werkdruk in zorg en welzijn (smal), in percentages¹¹

	2019 2 ^e kwartaal*	2019 4 ^e kwartaal	2020 4 ^e kwartaal	2021 2 ^e kwartaal	2021 4 ^e kwartaal
Werkdruk volgens werknemer (veel) te hoog	44,0	47,8	38,5	42,0	42,7
Werkdruk volgens werknemer goed	54,1	51,1	59,6	56,2	56,0
Werkdruk volgens werknemer (veel) te laag	1,9	1,1	1,9	1,8	1,3
Ontwikkeling werkdruk toegenomen	64,8	n.b.**	62,2	n.b.	67,1
Ontwikkeling werkdruk gelijk	31,0	n.b.	33,0	n.b.	29,3
Ontwikkeling werkdruk afgenomen	4,2	n.b.	4,8	n.b.	3,6

*Sinds 2019 voert het CBS de metingen uit. Er zijn wel cijfers bekend van eerdere jaren, maar deze werden door andere enquêtes opgehaald waardoor er een methodebreuk is en de cijfers minder goed vergelijkbaar zijn. In 2013 was het aandeel werknemers dat de werkdruk als (veel) te hoog ervaart 34%, in 2015 43% en in 2017 49%.¹²

**niet bekend

<http://capaciteitsorgaan.nl/app/uploads/2021/07/analyse-vacatures-MS-tbv-AMM-2020-2-WEBVERSIE.xlsx>

⁸ RIVM, "Feiten en cijfers acute zorg", 2022.

⁹ RIVM, "Feiten en cijfers acute zorg", 2022.

¹⁰ Capaciteitsorgaan, "Capaciteitsplan 2021-2024, Deelrapport 2, Huisartsgeneeskunde", 2019.

<https://capaciteitsorgaan.nl/app/uploads/2019/12/Capaciteitsplan-2021-2024-Deelrapport-2-Huisartsgeneeskunde.pdf>

¹¹ CBS Statline AZW, "Werknemers; tevredenheid en psychosociale arbeidsbelasting", 2022.

<https://azwstatline.cbs.nl/#/AZW/nl/dataset/24126NED/table?ts=1656333239594>

¹² Kamerstukken II, 2021/22, 29 282, nr. 416. Bijlage Monitor Actieprogramma Werken in de Zorg, 2020, figuur 22 op p. 37.

2d. Druk op de acute zorg wordt bepaald door verhouding vraag en aanbod

Uit bovenstaande cijfers blijkt dat voor de meeste sectoren de verwachting is dat de vraag naar acute zorg zal toenemen. Dit zal per sector en regio verschillend zijn en is ook afhankelijk van autonome ontwikkelingen zoals professionele en technologische ontwikkelingen en beleid. De complexiteit of zwaarte van de zorgvraag neemt toe: het aandeel ouderen in zorg wordt steeds groter. In de materiële capaciteit heeft er een verschuiving plaatsgevonden, maar de totale materiële capaciteit lijkt ongeveer gelijk gebleven. Daarentegen is er in alle sectoren personele krapte, die naar verwachting de komende jaren nog groter wordt.